

JAROSLAV LOPOUR / 11. 7. 2016

Záhada modrého pokoje

Dnes již pozapomenutý snímek *Záhada modrého pokoje* je považován za první českou zvukovou filmovou detektivku. Oko dnešního diváka sice na filmu uvidí limity zapříčiněné zejména omezenými finančními prostředky a nedotaženým scénářem, ale je třeba jej brát jako průkopnické dílo zpracovávající žánr, který byl v dobách meziválečné kinematografie upozaděn za komediemi, operetami nebo melodramaty. Snímek nyní vychází vůbec poprvé na DVD.

Foto: Národní filmový archiv

Pro příběh o záhadných vraždách v modrém pokoji na starém šlechtickém sídle posloužily motivy z románů známého anglického spisovatele detektivek Edgara Wallace. Ovšem vzorem pro snímek se stal hlavně film *Geheimnis des blauen Zimmers*, který v Německu podle scénáře Ericha Philippiho režíroval na konci roku 1932 Erich Engels. Vzhledem k podobnosti scénáře a shodnému inscenování scén je tak tento film považován za českou (téměř identickou) verzi tohoto německého titulu. V roce 1933 vznikla na tento Philippiho námět i americká verze *Secret of the Blue Room* v režii Kurta Neumanna.

U zrodu české verze *Záhady modrého pokoje* stáli výrobci Josef Hašler a František Lepka. Scénář napsal herec, písničkář a scenárista Karel Hašler (příbuzný Josefa Hašlera), jenž složil na hudbu Heinze Lettona z originálního filmu píseň *Po tobě toužím* v podání Jiřiny Šejbalové. Hudbu nahrál orchestr Melody Boys za řízení jeho kapelníka, tehdy slavného zpěváka R. A. Dvorského. V německé předloze se píseň podle textu Ericha Phillipiho jmenovala *Immer denk ich nur an Dich*.

Původně se děj odehrával v německém prostředí, v tuzemském snímku byl přenesen na anglický zámek. Díky této přeměně byla pozměněna i některá jména hlavních postav. Z Roberta von Hellberga se stal hrabě Hellford, komisař Schuster získal jméno Brown, námořní důstojník Axel Brink se stal Jimmy Brinkem a reportér Frank Färber se změnil

na Franka Ferbera. V obou snímcích zůstala zachována kosmopolitně znějící jména (Irena, Tom Brandt, komorník Pavel, komorná Betty, kuchařka Marie nebo šofér Max).

Příležitost k režii získal po delších poradách producentů tehdy sedmatřicetiletý debutant Miroslav Cikán. Podle úvodních titulků filmu se autor scénáře Karel Hašler podílel i na režii dialogů. Film byl natočen v lednu 1933 za pouhý týden v ateliérech AB na Vinohradech. Ve stavbách Štěpána Kopeckého, výpravě Arnolda Reimanna a před kamerou Jana Stallicha se objevil kromě Karla Hašlera František Smolík, Bedřich Vrbský, František Kovářík, Jan Sviták a mladá Jiřina Šejbalová.

Do dvojice soků v lásce tvůrci obsadili začínající mladé herce Antonína Novotného a Miroslava Svobodu. Oba krátce předtím debutovali a ihned se proslavili v obdobných postavách z dramatu Vladislava Vančury a Svatopluka Innemann Před maturitou (1932). I poté úspěšně pokračovali ve filmové práci.

Pro ilustraci anglického sídla v několika málo exteriérových záběrech posloužil zámek Stránov a okolí Ralska, jinak se celý děj filmu odehrává v ateliérových dekoracích. Ještě v lednu roku 1933 proběhla cenzura snímku a krátce nato, již 3. února proběhla jeho premiéra. V každém z premiérových pražských kin Fénix a Passage se udržel po celé dva týdny.

Dobová kritika [1] při premiéře ocenila využití u nás opomíjeného žánru detektivky. Až na dílčí drobnosti chválila herecké výkony (vyzdvihován byl především výkon Františka Kováříka v kreaci strohého komorníka), uspokojena byla i vyvedenými dekoracemi Štěpána Kopeckého a kamerou Jana Stallicha. Uznala i debutujícího Miroslava Cikána. Ovšem objevily se i některé kritičtější ohlasy. Františka Tůmová vyčítala režiséru Cikánovi, že přecenil své síly, když se ve své prvotině pustil do detektivky. Režisér prý nevěnoval pozornost kameře a „nedovedl využití všech možností jež měl po ruce. [...] Ději chybí spád a scénám dramatická dramatičnost.“ [2] Celkově však byl film až na několik výhrad přijat pozitivně.

Úspěchy tohoto filmu a komedie Dům na předměstí zajistily začínajícímu Miroslavu Cikánovi budoucí kariéru a jako spolehlivému tvůrci mu byly svěřovány další filmové projekty. Ovšem *Záhada modrého pokoje* byla zakrátko zastíněna Innemannovým kvalitním přepisem detektivního románu Emila Vachka *Muž a stín* pod názvem Vražda v Ostrovní ulici (1933), jenž se stal prvním filmem natočeným v nových barrandovských

ateliérech. Je příznačné, že tyto dva filmy se ve 30. letech a během německé okupace do roku 1945 staly jedinými pokusy o vážně myšlenou detektivku. [3]

Zbylé tituly Krok do tmy (1938), Pelikán má alibi (1940), Těžký život dobrodruha (1941), Čtrnáctý u stolu (1943) a Paklíč (1944) jsou detektivními (kriminálními) komediami. Jen o něco málo lépe je na tom jiný, relativně podobný žánr špionážního dramatu, zastoupený v tomto období českou i německou verzí Aféry plukovníka Redla (1931), Sedmou velmocí (1933) a Vzdušným torpédem 48 (1936).

Záhada modrého pokoje (ČSR 1933), režie: Miroslav Cikán, scénář: Karel Hašler, kamera: Jan Stallich, hudba: Karel Hašler, Heinz Letton, střih: Antonín Zelenka, hrají: Harek Hašler, František Smolík, Jiřina Šejbalová, Bedřich Vrbský, František Kovářík, Jan Sviták, Miroslav Svoboda, Antonín Novotný, Milada Smolíková, Jan W. Speerger ad. Filmexport, 72 min. DVD vydání: 29. 6. 2016.

Poznámky:

[1] Viz např. H. [Jiří Havelka], Záhada modrého pokoje. *Filmový kurýr* 7, 1933, č. 5 (3. 2.), s. 4. Quido E. Kujal, Záhada modrého pokoje. *Český filmový zpravodaj* 13, 1933, č. 5 (4. 2.), s. 3–4. R., Z nových filmů. „Záhada modrého pokoje“. *Filmové listy* 5, 1933, č. 2 (23. 2.), s. 6–7.

[2] F. H. S. [Františka Tůmová], Film. Záhada modrého pokoje. *Národní listy* 73, 1933, č. 32 (1. 2.), s. 5.

[3] Třetí detektivka 13. revír se sice začala natáčet začátkem roku 1945, ale dokončena a uvedena byla až po osvobození v roce 1946.